

HALKBİLİMİ
ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ
FOLKLOR RESEARCH ASSOCIATION

*uluslararası halkbilimi
araştırmaları dergisi*

Geliş Tarihi: 14.03.2019 Kabul Tarihi:31.05.2019

Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

Cilt:1 Sayı:2 Yıl:2019

Entry Date: 14.03.2019 Accepted:31.05.2019

International Journal Of Folklore Research

Volume:1 Issue:2 Year:2019

Can Gözü Kör, Gönül Gözü Açık Bir Âşık: Malatyalı Hanifi Ünver

Dr. Öğr. Üyesi Begüm KURT¹

Öz

Âşıklık geleneği içerisinde, ait olduğu bütünü yansıtmakla birlikte, Malatya âşıklık geleneğinin, temsilcileri ile şekillenen kendine özgü bir yeri bulunmaktadır. Geçmişten günümüze varlıkları ile kayıt altına alınan yaklaşık iki yüz civarında Malatyalı âşık bulunmaktadır. Elbette ki, bu sayı yöre âşıklık geleneğinin oluşumunda ve şekillenmesinde rol oynamış bütün âşıkları kapsamamaktadır. Kayıt altına alınmamış âşıklar ile bu sayı bilinenin üzerinde olacaktır.

Türk saz şiirinin temsilcileri arasında Âşık Tüccarî, Şah Turna, Âşık Mevlüt İhsanî, Âşık Veysel, Âşık Mah Turna, Âşık Fehmi Gür, Âşık Behramî gibi görme engelli âşıklar bulunmaktadır. Bu isimlerin çoğunluğu sonradan gözlerini kaybetmiş ve hemen hemen hepsi bu durumdan sonra, içinde buldukları çıkmazlar ve ruhi bunalımlar dolayısıyla âşıklığa yönelmiştir. Bu isimlere Âşık Hanifi'yi de dâhil edebiliriz.

Malatyalı Âşık Hanifi dünyaya geldiği sosyal ve fiziki şartlar içerisinde kolay bir yaşam sürmemiştir. Bu çalışma ile karşılıklı görüşme yöntemiyle elde edilen bilgiler ışığında daha önce hakkında ayrıntılı bir çalışma yapılmamış olan Âşık Hanifi'yi tanıtarak, hayatından ve sosyal çevresinden hareketle âşıklık geleneği içerisindeki yerini belirlemek, âşık olmasında etkili olan sebep ve etkenlerin neler olduğunu, dolayısıyla âşıklığını hazırlayan ortamın durum tespitini yapmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Âşıklık geleneği, Malatya, Doğanşehir, âmâ âşık, Hanifi Ünver.

People with Visual Impairments: Âşık Hanifi

Abstract

Although it reflects the whole of the tradition of minstrelsy, it has a unique place shaped by the representatives of the Malatya tradition of minstrelsy. There are about two hundred minstrels of Malatya who have been registered with their assets from the past to the present. Of course, this number does not cover all the minstrels who have played a role in the formation and shaping of the local tradition of love. With undeclared minstrels, this number will be above the known.

¹ Dr. Öğr. Üyesi Begüm KURT, Çağ Üniversitesi Öğretim Üyesi, begumkurt@cag.edu.tr

Among the representatives of Turkish instrument poetry, there are visually impaired minstrels such as Aşık Tüccari, Şah Turna, Aşık Mevlüt İhsani, Aşık Veysel, Aşık Mah Turna, Aşık Fehmi Gür, Aşık Behrami. The majority of these names later lost their eyes and almost all of them after this situation, they are in the deadlock and psychical depression in the face of minstrel. We can include Hanifi in minstrel with these names.

In the social and physical conditions in which he was born, she did not live an easy life. The aim of this study was to determine the place of love tradition in his life and social environment by introducing Aşık Hanifi, who had never done a detailed study before, in light of the information obtained from the mutual interview method, and to determine the situation of the environment that is preparing the minstrel.

Key words: Tradition of minstrelsy, Malatya, Doğanşehir, blind minstrel, Hanifi Ünver.

Giriş

Malatya yöresi âşıklık geleneğinin sürmeye devam ettiği yörelerden biridir. Yazılı kaynaklar aracılığıyla edindiğimiz bilgiler doğrultusunda, geleneğin yörede üç yüz yılı aşkın bir süredir varlık gösterdiğini söyleyebiliriz. Yörede âşıklık geleneği özellikle Akçadağ, Arguvan, Doğanşehir, Hekimhan, Yazıhan merkezlerinde icra edilmeye devam etmektedir. Günümüzde geleneğin sürekliliğinin neredeyse son bulduğu Arapgir ve Darende’de geçmişte çok sayıda âşık yetiştirmiş önemli merkezler arasında yer almıştır.

Malatya yöresi âşıklık geleneği ve âşık edebiyatı üzerine yapılan birkaç çalışma vardır. Bunlar arasında Osman Kazancı ve Mehmet Yardımcı tarafından hazırlanan “Hekimhan Folkloru ve Hekimhanlı Halk Şairleri”; Mehmet Yardımcı tarafından hazırlanan Hekimhanlı Esiri, “Âşıklık Geleneği İçinde Malatyalı Âşık Muharrem Yazıcıoğlu”; Ramazan Çiftlikçi tarafından hazırlanan “Arapgirli Halk Şairi Fehmi Gür Hayatı-Sanatı-Bütün Şiirleri” isimli çalışmalar yer almaktadır.² Bunlara ek olarak Malatya âşıklık geleneği ve Malatyalı âşıklarla ilgili yapılmış yüksek lisans ve doktora çalışmaları da mevcuttur. Mehmet Yardımcı’nın “Âşıklık Geleneği ve Âşık Esiri”; Arslan Akyol’un “Malatyalı Âşık Seyit Meftuni” ve Mahmut Ercil’in Malatyalı Âşık Birfanî (Hayatı, Sanatı ve Eserleri) isimli tez çalışmaları bulunmaktadır.

Çalışmamıza konu olan Malatyalı Âşık Hanifi Ünver üzerine yapılan çalışmalardan ilki, 2014 yılında Ahi Evran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde, Prof. Dr. Salahaddin Bekki danışmanlığında, Esra Arık tarafından yapılmış olan 101 sayfalık bir araştırma projesidir. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yaklaşık bir

---

² Akyol, A. (1999). Malatyalı Âşık Seyit Meftuni (İnceleme-Metin), Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Ü.
Çiftlikçi, R. (2000). Arapgirli Halk Şairi Fehmi Gür, Hayatı-Sanatı-Bütün Şiirleri, Malatya: Malatya Belediyesi Kültür Yay.
Ercil, M. (2008). Malatyalı Âşık Birfanî (Hayatı, Sanatı ve Şiirleri), Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Ü.
Kazancı, O. ve Yardımcı, M. (1993). Hekimhan Folkloru ve Hekimhanlı Halk Şairleri, Malatya: Açıksoz Yay.
Yardımcı, M. (1995). Darendeli Halk Şairleri, *Milli Folklor*, 26, 37-40.
Yardımcı, M (2000). Hekimhanlı Esiri, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

sayfada âşığın hayatı hakkında genel bilgiler verilmiş, ikinci bölümde ise şiirleri 7, 8, 11, 13, 14, 15, 16'lı hece ölçüsüne göre sınıflandırılmıştır. Diğer bir çalışma ise henüz yayınlanmamış olan ve Oğuz Doğan tarafından 2017 yılında Geçmişten Günümüze Malatyalı İlim ve Fikir İnsanları Sempozyumunda “Âma Âşık Malatyalı Hanifi Ünver” ismiyle sunulan bildiridir. Biz de bu çalışmayla 2014-2017 yılları arasında karşılıklı görüşme yöntemiyle derlemiş olduğumuz ayrıntılı bilgiler ışığında, Âşık Hanifi Ünver'in Türkiye sahası ve Malatya sahası âşıklık geleneği içerisindeki yerini tespit etmeyi amaçladık.

Malatya Yöresi Âşıklık Geleneği

Yazılı kaynaklardan edindiğimiz bilgiye göre yörede geleneğin yetiştirdiği iki yüze yakın âşık olmuştur. Elbette ki varlıkları ve sanatları ile kayıt altına alınmayan çok sayıda âşık da vardır. Derviş Muhammet, Şah Sultan, Hekimhanlı Sadık Baba, Darendeli Mecruhî, Kul Sevindik, Âşık Baboğ Dede, Darendeli Fethi Baba, Âşık Kusurî, Âşık Cevri, Arapgirli Remzi, Safine, Âşık Dildarî, Fakirî, Âşık Pervane, Âşık Bekir, Âşık Hulusî, Mahirî, Âşık Melulî, Âşık Göçmez, Âşık Ertem, Âşık İdrakî, Âşık Hasan Hüseyin, Âşık Fevzi, Âşık Balı, Sefil Âşık, Âşık Fehmi Gür, Derunî, Âşık Bektaş Kaymaz, Âşık Seyif Meftunî, Celal Adıgüzel, Âşık Özlemî, Kul Alpay, Kul Bahri, Doğanî, Kul Emici, Karagünlü, Ozanoğlu, Âşık Kalkanî, Âşık Kaplanî, Âşık Kızıltuğ, Âşık Basirî, Âşık Esme ve daha pek çok isim Malatya âşıklık geleneğinin icracısı ve sürdürücüsü olarak yörede varlık göstermiştir. Günümüzde de pek çok ismin geleneği sürdürme gayretleri içerisinde olduğunu, böylece ilin âşık yetiştirmeye devam ettiğini söylemek mümkündür.

Malatya âşıklık geleneğinin en eski temsilcileri 17. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Yöre âşıklık geleneğinin başlatıcısı olarak bu yüzyılda varlık gösteren Niyazi Mısri kabul edilir. Mehmet Yardımcı “Malatya yöresinde yaşadığı tespit edilebilen en eski âşıkların 1755'te doğan Derviş Muhammet ve Şah Sultan olduğunu, buna rağmen divan tarzı şiirleri ile de tanınan fakat dini ve tasavvufi şiirleri, özellikle ilahileri ile âşıklar arasında da önemli bir yere sahip olan Niyazi Mısri'yi Malatya'nın en eski âşığı” olarak belirtmiştir (Yardımcı, 2008: 289).

18. yüzyılda âşıklık geleneği özellikle Darendede, Hekimhan ve Arguvan merkezlerinde işlev görmüştür. Bu yüzyıl âşıkları; Âşık Baboğ, Âşık Bağdat Hatun, Âşıkî Mehmet, Âşık Rıfat, Derviş Muhammet, Kul Sevindik gibi isimlerdir. Bu isimlerden didaktik şiirleriyle öne çıkan ve bir âşıklık kolu oluşturan Derviş Muhammet, günümüzde hala yöre halkınca çeşitli etkinliklerle anılmaya devam etmektedir. Bu, ozanın sanat gücünü göstermekte, etkisinin yörede bugün de devam ettiğini gözler önüne sermektedir.

19. yüzyıla geldiğimizde âşıkların sayısı artmış, gelenek canlı bir şekilde yürütülmüştür. Bu yüzyıla ait isimlerin büyük çoğunluğunun bugün geleneğin en zayıf olduğu yerlerden biri olan Darendede'nden çıkması bir hayli ilginçtir. Bu durumun ortaya çıkışında ilçenin inanç yapısının etkisi büyüktür. Dini inançların baskın olduğu yörede bağlama çalıp söylemek günümüzde olumlu karşılanmamaktadır. Âşık Penahi, Âşık Nihanî, Âşık Boranî, Feryadî, Kusurî, Sadık Baba, Şah Sultan bu yüzyıl âşıklarından birkaçıdır.

Malatya âşıklık geleneğinin 20. yüzyılda çok sayıda temsilcisi olmuştur. Bu yüzyılın en önemli isimlerinin başında Arapgirli Fehmi Gür gelmektedir. Âşıklık geleneğinin bu

yüzyıldaki önemli temsilcileri arasında yer alan Fehmi Gür bağlama çalmayan ancak gezgin olan bir şairdir. Pek çok yer gezmiş, badeli bir âşıktır. Anlattığı hikâye ve masallarla çok sayıda dinleyiciye hitap etmiştir.

Âşık Fehmi Gür dışında bu yüzyılda Âşık Melulî, Âşık Mahirî, Yediharf, Balabanlı Âşık Ömer, Karagünlü, Âşık Bekir, Âşık Pervane, Mahiri, Âşık Mutlu, Kul Hüseyin, Âşık Feramuz, Âşık Göçmez, Âşık İçli, Âşık İfşanî, Âşık Kadimî, Sefilî Rıza vd. birçok isim bulunmaktadır. Malatya âşıklık geleneğini genel olarak değerlendirdiğimizde, Alevi-Bektaşî inancına bağlı ozanlık geleneğinin ve türkü söyleme geleneğinin yoğun olduğu Arguvan yöresinin bölgede âşıklık töresinin canlılığını korumasında etkili olduğunu söyleyebiliriz. Geçmişte geleneğin oldukça canlı olarak yürütüldüğü Arapgir ve Darende yörelerinde ise geleneğin neredeyse son bulduğunu, Arapgir’de türkü söyleme, Darende’de ise şiir söyleme şekline dönüştüğünü görmekteyiz.

Malatya ilinin sayıları az da olsa temsilcileri ile geleneğe katkı sağlayan merkezlerinden biri Doğanşehir’dir. Özellikle yörede Polat havası şeklinde nitelendirilen türkü söyleme geleneğinin etkin olduğunu, geçmişten günümüze sayıları oldukça az olmakla birlikte geleneğin birkaç âşık ile burada da yürütüldüğünü söyleyebiliriz. Çalışmamıza konu olan Âşık Hanifi Ünver de “Gelenek benden sonra bitiyor burada.” ifadesiyle mevcut durumun tespitini dile getirmiştir.

Malatyalı Âşık Hanifi Ünver’in Hayatı ve Sanatı

Türk saz şiirinin temsilcileri arasında Âşık Tüccarî, Şah Turna, Âşık Mevlüt İhsanî, Âşık Veysel, Âşık Mah Turna, Âşık Fehmi Gür, Âşık Behramî gibi görme engelli âşıklar bulunmaktadır. Bu isimlerin çoğunluğu sonradan gözlerini kaybetmiş ve hemen hemen hepsi bu durumdan sonra, içinde buldukları çıkmazlar ve ruhi bunalımlar dolayısıyla âşıklığa yönelmiştir. Kökeni ve kaynağı ozan-baksî geleneğine dayanan bir geleneğin temsilcileri olan âşıklar, bir ustaya kapılanarak eğitim almak ya da rüya sonucu âşık oldukları gibi; geçirdikleri bir hastalık ya da yaşadıkları çeşitli sıkıntılar neticesinde manevi rahatlamayı, zorluklardan kaçış yolunu âşık olmakta bulmuşlardır. Bu çıkış yolunu âşık sazının yarattığı ışıkla bulabilmiştir. Bu isimlere Âşık Hanifi’yi de dâhil edebiliriz.

Âşık Hanifi Ünver 1948 yılında Malatya iline bağlı Doğanşehir ilçesinde ailesinin en küçük çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Öz ve üvey olmak üzere 7 kardeşi vardır. Babası Ali Bey, annesi Teslime Hanım’dır. Babası aslen Artvin Şavşat’ın eski adı ile Motka, (bugünkü ismi ile Savaş) köyündendir. Doğanşehir yöresinde Muhacirler olarak tanınmaktadırlar. Ali Bey 93 muhaciridir. 1877-1878 yılında Osmanlı ile Rusya arasında yaşanan ve 93 Harbi olarak bilinen savaş sonrası Kafkas yöresinden Artvin’e daha sonra da 5 Mart 1943 tarihinde Doğanşehir’e gelerek kalıcı olarak buraya yerleşen 90 aileden biridir.

Ali Bey’in okuryazarlığı yoktur ve burada da ailesini çiftçilikle güçlükler içinde geçindirmiştir. Okuryazarlığı olmayan anne Teslime Hanım’ın doğum tarihi bilinmemektedir. Ev hanımı olan Teslime Hanım evde çocuklarına bakmış, tarlada çalışarak eşine yardım etmiştir. Âşık Hanifi henüz altı aylıkken bir hastalık geçirerek gözlerini kaybetmiş ve eğitim görememiştir. Avukat olmayı hayal etmiştir. Görme engelliler okulunda

eğitim görme Őansı olmadığından hayalini gerçekleŐtirmemiŐtir. Çok erken yaŐlardan itibaren müziğe ilgi duymuş, 6-7 yaŐlarında kaval ve darbuka almaya başlamıştır. Ağaçtan yaptığı kavalıyla türküler söylemiştir. Müzik merakını Şöyle ifade etmiştir: “*Dilim Türkçeyi kavradıktan, arabaya araba demeyi bildikten sonra türkü söylemeye baŐladım. Sesim güzeldi. Kulağım sağlamdı. Notaya yatkındım. Ailede benden baŐka alan söyleyen yoktu. Ağzıma ne gelirse türkü diye atar, söyledim.*”

1963 yılında bağlama almaya baŐlamıŐ olan aşık, ilk türkülerini de 1965 yılında icra etmiştir. AŞık Hanifi o yıllarda yaşadığı buhranın, hislerini sazla sze dkmesinde etkili olduğunu ifade etmiştir. İlk türkü ve Őiirlerini aşk ve sevda üzerine söylemiştir. Maniler ve deyiŐler yazmıştır. O okumuŐ, arkadaŐı Őahin Yoğurtçu defterine kaydetmiŐtir. Zaman zaman arkadaŐıyla birlikte türküler yazmıŐ, ortak eserler üretmiŐlerdir. AŐıđın çalıp söyleme hevesini ailesine kabul ettirmesi kolay olmamıŐtır. Özellikle annesi çok karŐı çıkmıŐtır. Annesinin sert mizaçlı bir kadın olduğunu söyleyen aşık yaşadığı bir olayı Şöyle anlatır: “*ArkadaŐım Őahinle çalıp söylediğimiz günlerden birinde, yeni bir türkü canlandırmıŐım, eve trklerimi kaydettirdiğim defterimi almaya gittim. Defteri aradım aradım yok. Annem ne arıyorsun dedi. Defterimi arıyorum dedim. Utanmıyon elin kızının üstüne türkü sylyon sen değil mi? dedi. Meğer defterimi yakmıŐ. O benim tutanağımdı, üzüldüm tabi yirmiye yakın eserim vardı, hepsi öylece gitti.*”

1966 yılında Kuran kursuna giderek hafız olmuştur. Annesi Teslime Hanım’ı 1968 yılında kaybetmiŐtir. Annesinin vefatından sonra derin üzüntü duyan aşık epey boŐluđa dŐmŐtir. Bir süre sazı eline almayan çalıp söylemeyen aşık, yaşadığı boŐluđu doldurmak için yine sazına sarılmıŐtır. Ancak “*Bardakla alıp kovayla deviriyordum.*” diyerek okuryazar olmamasının eksikliğini daha çok duymaya baŐladıđını ifade etmiştir. Bunun zerine söylediklerinin kaybolmaması için ses kayıt yapmayı öđrenmiŐ ve çalıp söylediklerini kaydetmiŐtir.

1970 yılında iŐe baŐlayan aşık, aynı yıl annesinin teyzesinin torunu olan Emine Hanım ile dünya evine girmiŐtir. Doğanşehir ilçesinin Kadılı köyünden olan Emine Hanım ile mutlu ama maddi açıdan zorluklarla geçen yıllar yaŐamıŐtır. Emine Hanım ile evliliğinden 1988 yılında Gamze isimli bir kızı olmuştur.

1977 yılında ilk plağını çıkarmıŐtır. 1978 yılında kaset çalıŐması yapmaya başlamıştır. Almanya’ya gitmiş 7’si Minareci Kaset, 4’ de Harika Kaset’ten olmak üzere toplamda 11 kaset çıkarmıŐtır. Kasetlerinin satıŐından doğru dzđn bir gelir elde edememiŐtir. Bu duruma biraz içerlemiŐ ve Şu sözleri söylemiştir: “*Atın yemini vermezseniz, ne kadar rahvan olursa olsun, sizi yarı yolda bırakır.*”

1979 yılında Rize’ye giderek orada bir çay paketleme fabrikasında çalıŐan aşık, Rize’nin rutubetli havasına dayanamamıŐ, rahatsızlanması zerine Ankara’ya gitmiŐtir. Atatürk Orman iftliği’ndeki Tekel Fabrikasında 5-6 yıl çalışmıştır. Buradan sonra Elmadağ’daki fabrikada çalıŐmaya baŐlamıŐ, 1995 yılında emekli olmuştur.

1990 yılında bağlamayı bırakan aşık, sazını kırmıŐ ve 17 yıl eline almamıŐtır. Bunda evrenin “Hafız adamsın, saz almak günah olmuyor mu?” Őeklindeki olumsuz eleŐtirileri ve maddi yönden bir kazanç elde edememesi etkili olmuştur. AŞık bu olayı Şu sözlerle anlatmıştır:

“Benim silahım sazımdı, sazım namusumdu. Başkaları çalmasını diye kırdım. Kıymetini bilmeyen eline almasını, heva-yı nefesine dalmasını diye... Benim bütün sırlarım onunla gitsin diye kırdım, yere vurup yara verdim sazıma, seni Allah’a havale ediyorum dedim.”

Bu arada TRT Amatör Ses Yarışmasına girmiş, ancak başarılı olamamıştır. Daha sonra TRT’ye sitem dolu sözler yazmıştır. Yörenin ünlü türkü yakıcıları Battal Küpeli, İnce Memed, Keşkeş Abdullah’tan öğrendiği Polat türkülerini derleyip söylemiştir. Bu türküler arasında kayıt altına alınmasına vesile olduğu, kaynak kişi olarak yer aldığı TRT repertuarına girmiş “Elin Vurma Kalbimdeki Yarama” (Repertuar No: 03648), “Ören’e Vardım da Ören Höyüğü” (03738) bulunmaktadır.

1996-2005 yılları arasında Doğanşehir Camii’nde müezzin yardımcısı olarak görev yapan âşık 2007 yılında eşinin sağlık problemlerine duyduğu üzüntü ile tekrar sazını eline almış âşık çalıp söylemeye devam etmiştir. 2008 yılında İstanbul’a gitmiş, burada Görme Engelliler Müzik Grubuyla yaklaşık altı ay çalışmıştır. Çalıştığı sırada kısmi felç geçirmiş ve sazını çalamaz duruma gelmiştir. Zaman içerisinde eski durumuna dönen âşık yeni üretimlerde bulunmaya devam etmektedir. Herhangi bir nota bilgisi ve eğitimi olmayan, duygularının yönlendirdiği gibi çalıp söyleyen âşık, âşıklık geleneğinin ilçede devam etmesini çok istemiş, bununla birlikte yeteri kadar ilgi görememekten şikâyetçi olmuştur.

200 civarında şiiri olan Âşık Hanifi, en çok etkilendiği isimlerin Mevlana, Âşık Garip ve Âşık Veysel olduğunu ifade etmiştir. Âşık Garip’in âşıklığının yanı sıra özellikle hikâyesinden ve kerametlerinden çok etkilendiğini belirtmiştir ve bunu şöyle ifade etmiştir: *“Âşık Garip, saz çalmak istediğinde Allah ona saz göndermiş, çalacağı zaman ona gel dermiş duvardaki sazı hemen eline gelirmiş, git dermiş sazı yerine gidirmiş.”* Saz çalmasını hoş görmeyen, bunun günah olduğunu söyleyen bazı insanlara da “Âşık Garip” örneğini vermiş, *“Âşık Garip’in de sazı yok muydu, Allah aşkıyla çalanın korkusu olmaz.”* demiştir.

Aynı dezavantaja sahip olmaları bakımından Âşık Veysel’in kendisi için örnek bir kişilik kabul etmiş, onun yolundan gitmeye çalıştığını ifade etmiştir. Âşık Veysel’in ölümü üzerine duyduğu üzüntüyü ve şahsına olan hayranlığını *Veysel’e Ağıt* isimli bir şiirle de dile getirmiştir. Bir ustanın yanında çıraklık eğitimi alamayan âşık, kendisi gibi görme engeli bulunan Âşık Behramî ya da Çıldırli Behramî adıyla tanınan Behram Aktemur’a ustalık etmiştir. 1979 yılında tanıştığı Âşık Behramî’ye şiir ve bağlama konusunda rehber olmuştur. Gelenekle ilgili bilgilerini aktarmak genç âşıklar yetiştirmek konusunda oldukça isteklidir. Hayatta üç şeye hizmet ettiğini, bunların; hikmet, izzet, iffet olduğunu belirtmiştir.

Mahlas olarak uzunca süre Talihsiz Hanifi ismini kullanmıştır. Talihsizliğinin doğuştan geldiğini ve kendine en uygun bulduğu kelimenin bu olduğunu söylemiştir. Ancak daha sonra bu mahlası kullanmaktan vazgeçmiş ve ismini kullanmaya başlamıştır. Hem hazırlanarak hem irticalen çalıp söyleyebilmektedir. Âşık Hanifi badeli bir âşık değildir. Bunun âşıklığın gücünü kısıtlayan bir durum ve eksiklik olduğunu düşündüğünü, *“Eğer badeli âşık olsaydım derya deniz olurdum.”* sözleriyle ifade etmiştir. Bununla birlikte badenin geleneğin bir parçası olduğu için bazı şiirlerinde de bade içtiğini belirten sözler kullandığını dile getirmiştir. Yaşadığı beşeri aşkın âşıklığını açığa çıkaran nedenlerden biri olduğunu söylemiştir. Başkalarının yaşadıklarını ya da toplumsal bir olayı sürekli düşünüyor hale gelmesi ya da hayali bir sevgiliye duyulan hisler çalıp söylemesinde etkilidir. Bu durumu şu

sözlerle anlatmıştır: “Ben Doğuluyum, benim yüreğim doğuştan yanık... Sel altında kalmışa söyledim, ağaç altında kalmışa söyledim, vatan uğruna şehit olmuşa söyledim... Geçim uğruna eşimizden, yavuklumuzdan, yavrumuzdan ayrı düştük söyledim... Kimisini rüyamda gördüm söyledim, rüyamı hayal gibi, hayalimi rüya gibi işledim...”

Aşk, sevda konulu şiirlerinin yanı sıra ve dini içerikli şiirler de yazmıştır. Vatan ve yurt sevgisi, Allah aşkı, peygamber sevgisi, memleket güzelliği, felekten şikâyet, kötü kader, vefasız sevgili, fakirlik, sıla özlemi, kuraklık, ölüm gibi konuları şiirlerinde sıkça dile getirmiş; düzenin bozukluğuna, kötü gidişata eleştiri yapmaktan geri durmamıştır. Yaşam boyu çektiği türlü sıkıntıları ve toplumsal olayları sade ve içtenlikle ifade etmiştir. Şiirlerinde yer yer kadere boyun eğme, yaşamdan bıkmışlık, yer yer de güçlü bir mücadele isteği ve hayata bağlılık dile getirilmiştir. En çok sazıyla dertleşmiştir, “sarı telli, dertli yaralı” sazına hitaben sözler söylemiştir.

Âşık Hanifi şiirlerinde sosyal ve toplumsal konuları da sıkça dile getirmiştir. Avrupa ülkelerinin politikalarına eleştiri, Türk ordusuna duyulan güven, terör olayları bu konular arasındadır. Şehit cenazeleri üzerine söylediği “Öldüren Biz Ölen de Biz” isimli şiiri toplumsal konulu şiirlerine bir örnektir:

Allah’ım bu nasıl olay	Yok mu bunun bir ilacı
Öldüren biz ölen de biz	Kan ağlıyor ana bacı
Söylemesi dile kolay	Öldüren biz ölen de biz
Öldüren biz ölen biz	
	Girme dostum gel günaha
Düşmanlıkta etme yarış	Kulak ver feryada aha
Gel dostlar safına karış	Lanet et gel o silaha
Silahınan olmaz barış	Öldüren biz ölen de biz
Öldüren biz ölen de biz	
	Varsın olsun şucu bucu
	Olmasın huzur bozucu
Bu hırs bu kin neye yarar	Cana dokunmasın ucu
Biz ondan çok gördük zarar	Öldüren biz ölen de biz
Cahiller birbirin kırar	
Öldüren biz ölen de biz	Beyler size bir sözüm var
	Her gün yeni bir hüznün var
Gitme dostum o yol kirli	Can yakmaya ne lüzum var
Namlunun ucuz ehili	Öldüren biz ölen de biz
Akıl ithal adam yerli	
Öldüren biz ölen de biz	Kimi der ki sen şöylesin
	Kimi derki sen böylesin
Acı yüz eline acı	Bu Hanifim ne söylesin

Öldüren biz ölen de biz

Ben gibiler şöyle dursun
Erenler pirlir buluşsun
Gönüller sevgiyle dolsun
Öldüren biz ölen de biz

Bu Hanifim şöyle dursun
Usta âşıklar buluşsun
Silah sussun sazlar coşsun
Öldüren biz ölen de biz (Doğanşehir, 2017).

Âşık eşiyle birlikte hala Doğanşehir ilçesinde yaşamakta ve çeşitli yerel etkinliklerde çalıp söylemeye devam etmektedir.

Sonuç

Türk halk kültürü içerisinde, sahip olduğu zenginlik ile adet, gelenek ve göreneklerini koruyarak canlı bir şekilde uyguluyor olması bakımından Malatya halk kültürünün özel ve önemli bir yeri vardır. Yedi büyük âşıktan biri olarak kabul edilen Âşık Derviş Muhammet gibi âşık edebiyatının kol oluşturan önemli isimlerinden birini yetiştiren yöre, geçmişten günümüze ana geleneğe bağlı olmakla birlikte kendine özgü bir gelenek oluşturmuştur. Yöre âşıklık geleneği bugün bir çözüme yaşamaktadır. Arguvan ve Hekimhan merkezlerinde yürütülen Alevi-Bektaşî ozanlık geleneği dışında, Darende’de sazsız şiir, Arapgir, Doğanşehir ve Yazihan’da türkü söyleme geleneğine dönüşmüştür.

Âşıkların biyografilerini incelediğimizde onları âşıklığa yönlendiren birtakım sebepler olduğunu görmekteyiz. Bu nedenler çoğunlukla herhangi bir şeyin yoksunluğu olmuştur. Öksüz-yetim kalmak, bir organını kaybetmek, fakirlik, kara sevda vb. nedenlerle sahip olduğunu kaybeden kişi, sahip olamadığı ya da bir daha sahip olamayacakları için derin üzüntü duymuş ve yeteneklerinin hükmünde âşık olmayı seçmiştir. Bu isimlerden biri Âşık Hanifi Ünver’dir.

Doğanşehir ilçesinde âşık denildiğinde yöre insanının aklına gelen ilk isimlerin başında Âşık Hanifi bulunmaktadır. İlçedeki çok az temsilci içerisinde, yaşadığı türlü zorluklara rağmen geleneği sürdürmekteki isteği ve kendine özgü tarzı ile her ne kadar yöre insanın göstermiş olduğu ilgisizliğe sitemli de olsa halk tarafından çokça sevilen ve saygı duyulan bir şahsiyettir.

Yaşadığı topraklardan ayrılmak zorunda kalan ve çeşitli sosyal, ekonomik ve psikolojik problemler yaşayan bir ailenin en küçük çocuğu olarak hayata gözlerini açmıştır. Henüz bebekken gözlerini kaybetmesi, engeli sebebiyle onun maddi ve manevi çeşitli sıkıntılar yaşamasına sebep olmuştur. Onunla benzer yaşam hikâyelerini paylaşan diğer âşıklar gibi içinde bulunduğu buhrandan çıkış yolunu sazı ile aydınlatmış, duygularını dile ve tele dökmüştür.

Kaynakça

Akyol, A. (1999). Malatyalı Âşık Seyit Meftuni (İnceleme-Metin), Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Ü. Arık, E. “Malatyalı Âşık Hanifi Ünver Hayatı ve Şiirleri” Yayımlanmamış Araştırma Projesi. Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi, 2014.

Çiftlikçi, R. (2000). Arapgirli Halk Şairi Fehmi Gür, Hayatı-Sanatı-Bütün Şiirleri, Malatya: Malatya Belediyesi Kültür Yay.

Ercil, M. (2008). Malatyalı Âşık Birfani (Hayatı, Sanatı ve Şiirleri), Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Ü.

Kazancı, O. ve Yardımcı, M. (1993). Hekimhan Folkloru ve Hekimhanlı Halk Şairleri, Malatya: Açıksöz Yay.

Yardımcı, M. (1995). Darendeli Halk Şairleri, *Milli Folklor*, 26, 37-40.

Yardımcı, M (2000). Hekimhanlı Esiri, Ankara: Kùltür Bakanlığı Yay.

Yardımcı, M. “17. Yüzyıldan Günümüze Malatyalı Âşıklar” (<http://turkoloji.cu.edu.tr>, Erişim tarihi 11 Haziran 2017).

Sözlü kaynak: Âşık Hanifi Ünver, 1948, okuryazarlığı yok, emekli, Doğanşehir/Malatya.